

**Практически насоки за действията, които учители и ученици трябва да предприемат
в случай на инцидент, на насилие и в други критични ситуации**

Определения:

Дефиниция на инцидент: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, вследствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве.

Видове насилие: физическо, психическо, сексуално.

Дете в риск, по смисъла на т. 11 от §1 на Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето е:

- а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- г) което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;
- д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Задължение за съдействие по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето:

Това задължение има всеки, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, като това лице е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, т.е. достатъчно е алтернативното уведомяване и на една от тези институции. Това задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

Съгласно разпоредбите на Закона за закрила на детето, при постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел "Закрила на детето" в дирекция "Социално подпомагане"

по настоящ адрес на детето за извършване на социално проучване и предприемане на мерки за закрила.

Действия на образователната институция при инцидент или проява на насилие между ученици и върху ученици

1. Действия за **прекратяване на насилието** или травматичното събитие:

1.1. Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, се намесва незабавно, за да преустанови проявата на насилие или друго травматично събитие.

2. Приоритетна **грижа за здравето** на всички ученици, участници в инцидента или насилието.

2.1. Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, **сигнализира незабавно медицинското лице в училище**, за установяване нуждата от намеса на Бърза неотложна медицинска помощ. /Медицинското лице извършва преглед и сигнализира Бърза помощ, при нужда, след което описва състоянието, интервенцията и причината за нея в медицинския журнал/.

3. **Незабавно се сигнализира** за случилото се:

3.1. **директорът** на образователната институция и **класният ръководител**;

3.2. **родителите /настойниците, попечителите, други лица, при които детето е настанено като мярка за закрила на детето/ на учениците** – пострадали от насилие или инцидент и тези, които са упражнили такъв.

3.3. **Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/**. Компетентна да предприеме мерки за закрила е тази дирекция, която е по настоящ адрес на детето, това е адресът, на който детето пребивава. В случай на по-голяма оперативност и спешност може да се сигнализира дирекция „Социално подпомагане“ по местонахождение на училището по телефон, факс, електронна поща /данни за телефони, факс, електронна поща на дирекции „Социално подпомагане“ на територията на цялата страна са поместени на сайта на Агенцията за социално подпомагане /www.asp.government.bg/. До 24 часа от случилото се, сигналът се подава и писмено до ДСП.

3.4. При невъзможност за осъществяване на контакт с дирекция „Социално подпомагане“ сигналът за инцидента и предприетите действия или за проявата на насилие може да се подаде на **Националната телефонна линия за деца 116 111 към Държавната агенция за закрила на детето**, която е с национално покритие, денонощна и безплатна.

Сигнал може да бъде подаден до Държавната агенция за закрила на детето и устно на телефон /централа/ 02/933 90 10, 02/933 90 11, факс 02/980 24 15, по електронна поща на e-mail: sacp.government.bg, в звеното за административно обслужване – приемна, на адрес: гр. София, ул. „Триадица“ № 2. Данни за териториалните поделения на Държавната агенция за закрила на детето, до които може да се подаде сигнал, са налични на официалната електронна страница www.sacp.government.bg.

3.5. Органите на МВР /инспектор Детска педагогическа стая, оперативен работник/

4. **При нужда от Кризисна интервенция:** В случай на травматично /кризисно/ събитие, настъпило за група ученици, вследствие на участие или присъствие на инцидента или упражнено насилие, водещо до риск от увреждане на физическото или психическо здраве, е възможно да се сезира Държавната агенция за закрила на детето, с искане за провеждане на кризисна интервенция. Данни за телефони, факс и електронен адрес на Агенцията са налични в сайта на ДАЗД /посочени и в т. 3.4/. Кризисна интервенция може да се осъществи и от Министерството на образованието и науката – от психолози от Националната мобилна група за психологическа подкрепа, както и от психолози, работещи в социални услуги на територията на населеното място, в което е ситуирано училището, с активното действие и съдействие на дирекция „Социално подпомагане“, в качеството ѝ на орган за закрила на детето на местно ниво.

5. **Регистрация на инцидента или проявата на насилие:** В тези случаи от страна на училищното ръководство се предприемат приоритетни и спешни мерки в грижа за здравето на ученика/учениците и сигнализиране на заинтересованите страни – родители, директор на училище, дирекция „Социално подпомагане“, след което случаят **се регистрира в Регистър, създаден във връзка с Механизма за противодействие на училищния тормоз**. Обособява се **досие**, в което се прилагат писмените обяснения на служители, очевидци на случилото се, опис на хронологично предприетите действия и постигнати резултати в опазване на физическото и психическо здраве на децата – участници в инцидента и/или проявата на насилие. В случай на насилие задължително се предприемат и действия по разработения алгоритъм към Механизма за противодействие на училищния тормоз.

6. **Допълнителни действия в случай на упражнено насилие върху ученик от страна на служител в образователната институция** – директорът на образователната институция предприема незабавни действия за проверка на фактите и обстоятелствата по

случая, след което изготвя доклад за резултатите, който представя на вниманието на началника на съответното регионално управление на образованието и на органите на МВР.

7. Екипно обсъждане на случая, с оглед превенция на инциденти и прояви на насилие – задължително случаите на инциденти и тормоз се обсъждат на заседание на екипа, създадан във връзка с Механизма за противодействие на училищния тормоз във всяка образователна институция, с участието на социални работници от отдела за закрила на детето към дирекция „Социално подпомагане“, за анализ на случилото се и причините, които са го породили, както и планиране на мерки и действия, изпълнението на които ще доведат до трайно намаляване на случаите на насилие между деца, ученици и върху тях, и до снижаване на броя на инцидентите.

8. Привличане на външни специализирани доставчици на услуги за подкрепа на екипа за справяне със създалата се ситуация и минимизиране на рисковете, както и предотвратяване на ескалиране на напрежението. Информация за доставчиците на социални услуги може да бъде получена от официалната електронна страница на ДАЗД /секция „Лицензиране“ – подменю „Регистри“ – „Регистър на издадените лицензи“, или на посочения в т. 3.4. телефон за връзка, както и от отделите за закрила на детето, за наличните социални услуги на територията на всяка община.